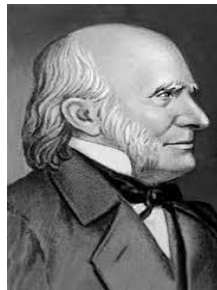
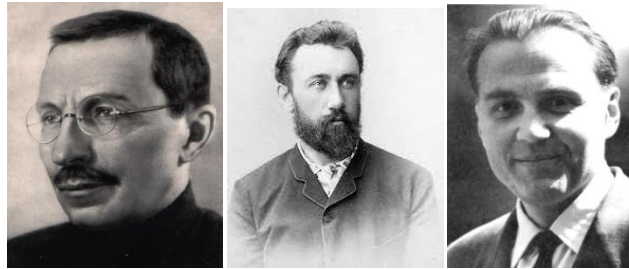

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

**ПЕРСОНАЛІЇ
У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ**

*Матеріали науково-практичної конференції здобувачів
першого (бакалаврського), другого (магістерського),
третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти,
вересень 2022 р., кафедра освітології та інноваційної педагогіки Харківського
національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди*

До 300-річчя з Дня народження Г.С. Сковороди

Харків – 2022

Чен Чже, Манкаускайте Ж., Твердохліб Т.	
Активізація творчого мислення майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти.....	101
Черняк К., Боярська-Хоменко А.	
Х.Д. Алчевська про вимоги до вчителя.....	105
Белименко О., Боярська-Хоменко А.	
Актуальність педагогічного досвіду Яснополянської школи.....	108

АКТУАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ЯСНОПОЛЯНСЬКОЇ ШКОЛИ

Белименко Орина
Фізико-математичний факультет
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник – А.В. Боярська-Хоменко

Нині дуже актуальним є використання не тільки інноваційних технологій у педагогічній діяльності, а й традиційних підходів, започаткованих відомими педагогами минулого.

Серед усіх відомих педагогів, нам найбільше імponує своїми поглядами на навчання саме Л.М. Толстой. Оскільки він вважав, що освіта – це таке співвідношення людей, в якому один – сприймає певну міру знань, а другий її надає. При цьому педагог стверджував, що вчителі не мають права примушувати дітей до навчання в дусі прийнятих принципів, запропонував ідею моральної революції [2].

Педагог відстоював думку про те, що не можна виховувати учня, не надаючи йому знань, тому будь-яке знання діє повчально, а особливо виховання єдине з освітою. Л.М. Толстой писав: «Важлива не кількість знань, а їх якість. Можна знати дуже багато, не знаючи найпотрібнішого» [2]. Лев Миколайович представляв освіту як рух людини і людства до найбільшого блага. Проте цей рух можливий лише при наявності свободи здобувачів, але треба зауважити, що треба слідкувати, щоб ця вольність не стала хаосом у викладанні. Для цього Л.М. Толстой використовував релігію та моральність.

Із методів виділяв слово вихователя (розмови, бесіди тощо), що дуже корисно для подальшої взаємодії педагога та учня. До речі, для розвитку творчості дітей Лев Миколайович пропагував написання творів та самостійних робіт, що активно використовується і на сьогодні. Але не забував і про екскурсії, дослідження, лабораторні роботи, картини та таблиці. Тобто вважав за краще супроводжувати викладання інтерактивними елементами для ефективнішого запам'ятовування, розширення кругозору та привертання уваги здобувачів. Сьогодні більшість закладів освіти підтримують дану політику [2].

На мою думку, чи не головним здобутком Л.М. Толстого було започаткування Яснополянської школи. Вона була створена наперекір модній

тоді «новітнішій» німецькій педагогіці. Основоположник буквально повстав проти будь-якої регламентації та дисципліни в навчальному закладі.

У Яснополянській школі діти сиділи «як хто хотів» [3]. Жодної певної програми викладання не було, а єдиним завданням педагога було зацікавлення учнів навчальним предметом. Заняття проходили цікаво і творчо, а діти із задоволенням ходили до школи. Деякі уроки вів сам Лев Миколайович, йому також допомагали кілька учителів, які працювали у школі постійно. Цікавою також була практика запрошення до школи «тимчасових» вчителів із найближчих знайомих Л.М. Толстого. Про своїх учнів Л.М. Толстой писав : «Коли я заходжу до школи і бачу цей натовп обірваних, брудних, худих дітей з їхніми світлими очима і так часто висловлюваннями янгола, на мене знаходить тривога, жах, на кшталт того, що вічував би побачивши людей, що тонуть ... І тоне тут найдорожче, саме те духовне, яке так очевидно впадає у вічі у дітях. Я хочу освіти для народу тільки для того, щоб врятувати там Пушкіних, Остроградських, Ломоносових. І вони у кожній школі» [2].

Л.М. Толстой написав одну з перших навчальних книг для народної школи, розвинув теорію відкритого виховання школи Ж.Ж. Руссо у вітчизняній педагогіці, створив самобутню педагогічну систему, побудовану на своїх релігійно-філософських ідеях. Ідеї Лева Миколайовича отримали подальший розвиток у діяльності К.Н. Вентцеля, і багатьох інших педагогів кінця XIX – початку XX ст.

Отже, на мою думку, більшу частину педагогічних поглядів Л.М. Толстого можна вважати дійсно ефективними навіть у сьогоденні. По-перше, використовувати цікаві матеріали для навчання дітей (підручники з великою кількістю схем, малюнків, таблиць), матеріальні предмети для наочності та кращого розуміння інформації, наводити яскраві приклади з життя й особистого досвіду. По-друге, учень не повинен боятися покарання через погане навчання, а урок треба робити пропорційно до здібностей і можливостей учня. По-третє, давати здобувачу певну роботу, щоб кожний урок викликав у нього відчуття, що він крок за кроком наближається до вищого блага.

Список використаних джерел

1. Історія педагогіки: навч. посібник / За заг. ред. Троцько А.В. Харків, 2008.
2. Хрестоматія з історії педагогіки: у 2 т. / За заг. ред. Троцько А.В. Харків, 2011.

3. Золотухіна С. Т. Історичні корені проблеми педагогічної майстерності вчителя. Наумовські читання : матеріали XIV студентської наук.-метод. конф., м. Харків, 24–25 листоп. 2016 р. Харків : ХНПУ, 2017. С. 6–9.